

קבלן; אם יש נכסים לבעל — משתעבד. ואם לאו — נחלקו אמוראים אם משתעבד אם לאו, ומסקנת ההלכה שמשתעבד. ואב לגבי בנו — לדברי הכל משתעבד.
נחלקו הפוסקים בקבלת קנין — האם הערב משתעבד לעולם או לא (ע' אה"ע קב,ו).

דפים קעד — קעה

שז. א. שכיב מרע שאמר 'מנה לפלוני בידי' — האם נאמן בדבריו וחייבים ליתן מנה לאותו פלוני?
ב. הקדיש כל נכסיו ואמר כשהוא שכיב מרע 'מנה לפלוני בידי' — האם הוא נאמן?
ג. שכיב מרע שהודה — האם צריך שיאמר 'אתם עדי' או 'כתובו'?

א. שכיב מרע שאמר 'מנה לפלוני בידי'; —
אם אין הלה מוציא שטר חוב — הרי כאן מלוה על פה, ולדעת רב ושמואל אינו גובה מן היורשים, ולכן אפילו אמר בפירוש 'תנו' — אין נותנים.
(ולפי מה דקיימא לן מלוה ע"פ גובה מן היורשים, אם אמר 'תנו' — נותנים (וע' להלן).
ואם הלה מוציא שטר, אזי אם הוא מקוים — נותנים לאותו פלוני ואינו צריך להשבע כשאר מי שגובה מנכסים משועבדים (ראשונים עפ"י שבועות מב:). ואם אינו מקוים — אמר 'תנו' הרי קיימו, ונותנים. לא אמר 'תנו' — אין נותנים, שאדם עשוי שלא להשביע את בניו ולכך אמר מה שאמר.
א. גם אם אינו טוען בעצמו שלא להשביע את בני אמרתי, ב"ד טוען עבורו טענה זו (תוס').
ב. מדובר כאן ללא תביעה, אבל אם הלה תבעו וזה הודה לו — אין אומרים בזה 'אדם עשוי שלא להשביע את בניו' ונותנים (תוס').
ג. לפרשב"ם (קמט.), אם מודה על ממון מסוים שהוא של פלוני — נותנים, ואין אומרים 'אדם עשוי שלא להשביע... אלא בחוב. והתוס' (שם) חולקים.
לענין חורת שכיב מרע שהודה, כשעמד — ע' לעיל קמט).

ב. לכאורה נראה מפשט הסוגיא שדינו כנ"ל, שתלוי אם הוציא הלה שטר ואם הוא מקוים. ואולם שיטת בעל המאור שבשטר שאינו מקוים, אפילו אמר 'תנו' אינו נאמן ללא שבועה. והרמב"ן חולק.
א. עוד יש חילוקים בפוסקים אם אמר כן בשעת ההקדש או לאחר מכן. ואם הקדיש כשהוא בריא או שכ"מ (ע' בראשונים כאן; חו"מ רנה,ג).
ב. בריא שהקדיש ואחר כך אמר מנה לפלוני בידי — אינו נאמן. ודוקא בשכיב מרע נאמן משום שאין אדם חוטא ולא לו (תוס' עפ"י גמרא בערכין ושבועות).

ג. רבא נסתפק בדבר ולאחר מכן פשט ספקו ששכיב מרע שהודה אין צריך לומר 'אתם עדי', שאין אדם משטה בשעת מיתה. וכן אצ"ל 'כתובו' — שדבריו ככתובים וכמסורים דמו.

דף קעה

שח. א. שכיב מרע שהודה שחייב מנה לפלוני, האם נאמנים היתומים לומר פרענו?
ב. האם נאמנים לומר חזר ואמר לנו אבא פרעתי?

א. שכיב מרע שאמר 'מנה לפלוני בידי' (באופנים שהודאתו הודאה, כנ"ל), או 'תנו מנה לפלוני שאני חייב לו' — אין הדבר מפורש לפי מסקנת הגמרא. ונחלקו הראשונים בדבר; התוס' נוקטים שנאמנים בכל ענין לומר פרענו אחרי כן. ויש אומרים שנאמנים רק באומר 'תנו', אבל לא ב'מנה לפלוני בידי', שכיון שלא פסק הדבר, יש להניח שלא פרעו. (וע' בחו"מ רנה, ד).

ב. אמר 'מנה לפלוני בידי' — נאמנים לומר חזר ואמר לנו פרעתי (ונשבעים היסת. פוסקים). אמר 'תנו...' אינם נאמנים, שאם אכן פרע לא היה אומר 'תנו'. כן הסיקו בפירוש דברי רבה.

א. יש אומרים שאם טענו שהאב פרע לא חזר שאמר 'תנו' — נאמנים. ויש מוסיפים שטוענים זאת עבורם, שפרע לאחר מכן (ע' בחו"מ רנה, ה).

ב. כתבו התוס' שבאומר 'מנה לפלוני בידי', נאמן הוא עצמו לחזור בו ולומר טעיתי ופרעתי כבר, מתוך שיכול היה לומר פרעתי עתה, אלא שצריך להשבע שבועת היסת מדרבנן. ואולם באומר 'תנו' אינו נאמן, שכמיגו במקום עדים הוא.

ויש מפרשים דוקא בשכיב מרע יכול לומר נזכרתי שפרעתי, לפי שאין דעתו מיושבת עליו. משא"כ בבריא.

דפים קעה — קעו

שט. א. האם שעבוד נכסים מן התורה אם לאו?

ב. האם מלוה על פה גובה מן היורשים ומן הלקוחות?

ג. מלוה בשטר שכתוב בכתב ידו של הלווה ללא חתימות עדים — האם גובה ממשועבדים?

א. נחלקו אמוראים בדבר: רב ושמואל ורבה סוברים שעבודא לאו דאורייתא. (כלומר שעבוד הנכסים להיגבות מהם לאחר שיצאו מרשות הלווה. תוס'). ורבי יוחנן וריש לקיש ועולא סוברים שעבודא דאורייתא (לרשב"א, מקרא דיוציא אליך את העבוט. והתוס' חולקים).

א. פסקו הרמב"ם הרי"ף הרא"ש והרמב"ן דשעבודא דאורייתא. ויש נפקותא בדבר זה, שחייבים היורשים להביא מנכסי המת את עולתו שנתחייב בה, אפילו לא הפרישה הוא מחיים (עפ"י קדושין יג).

ב. נחלקו הראשונים האם מן התורה מטלטלין משתעבדים או קרקעות בלבד.

ג. עוד נחלקו כאשר שעבד לו בפירוש בשטר; האם הכל מודים ששעבודא דאורייתא (ערשב"א קדושין יג וגטין ג), או שמא עדיין היא מחלוקת (עתור"ד כאן וקדושין יג. וע"ע אבני נזר חו"מ מט, מחודש ב).

ב. לדברי רב ושמואל, מלוה על פה אינו גובה לא מן היורשים ולא מן הלקוחות. ולרבי יוחנן וריש לקיש —

גובה משניהם (ומה ששנינו במשנה גובה מבני חורין — יש להעמיד כשיש חשש פרעון. ערש"ש).

והסיק רב פפא הלכה לגבות מן היורשים ולא מן הלקוחות.

ע"ע לעיל קנו וערכין ו-י, כב.